

LA DEVANtera

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que a Catalunya desempenyin càrrecs públics: volem Corts catalanas, no sols per estatutir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's refereixi a la organisació interior de nostra terra; volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contri-bucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsosea presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

Medis de propaganda

MOLTES son les maneres de fer propa-ganda quan se tracta d'escampar una idea ó d'educar una societat. Anèmles examinant atentament, á fi de que, coneixent els medis mes re-goneguts per llur eficacia, poguém posarlos en pràcti-ca ab preferencia als demés que no ho son tant.

Un dels medis que mes solen practicar-se es l' orato-ria dels mitings, y per cert que, si be ho mirém, es el mes fàcil pero 'l mes perillós y el de mes poch efecte. Es el mes fàcil perquè 'l do de la facilitat de la paraula (vulgo *labia*) s' ha ensenyorit de les classes que podríam anomenar intellectuals, de tal manera que en qualsevol acte polítich que se celebri no hi manquen may oradors mes ó menys improvisats. Res, ens creyám que la *labia* era la qualitat que mes distingia als castellans, pero veyém que també s' ha encomanat á nostre poble. No volém pas dir que sigui una mala qualitat, no; pero som de l' opinió de que val mes obrar que fer discursos. Hem afirmat també que aquet medi es perillós, y ho probarem. Concretantnos á la propaganda catalanista, estém presenciant cada dia com en nostres *aplechs* (no usém *mitings*, perquè es terme estranger) se 'ns presen-ten uns oradors que ab la seva habilitat retórica 'ns fan menjar gat per llebra enganyantnos com á xinos jo poder de l' argumentació sofística! se 'ns presenten oradors mes ó menys afins á nosaltres pero que en el fons no son realment catalanistes, y 'es clar, ab llurs discursos entusiasmen á la multitud d' inconscients in-culcantlosi idees que no son ben be les nostres, de lo que 'n resulta al cap de vall una desviació del sentit de nostre programa, una adulteració de nostra doctrina. Si no fossin tants els qui tenen el do de la facilitat orato-ria, en nostres aplechs polítichs no hi pendrien part sino poch, poquets, pero serien els escullits; potser no serien oradors excelents, pero parlarien com á conven-suts, y encara que fossin tartamuts sabrien convèncer. L' oratoria, també hem dit, es el medi que produeix mes poch efecte. Com que 's dirigeix al cor, com que 's proposa conmourre 'ls oyents y influir en el moviment dels ànims, com que es un instrument suggestiu, im-pressiona de moment y res mes; per 'xó l' oratoria es molt útil en els actes forenses quan l' advocat necessita repentinament un cambi d' opinió dels jutjes ó magis-trats, ó 's proposa persuadir als jurats pera que s' in-clini la causa en favor de la defensa. Pero en els aplechs catalanistes no 's necessita res d' aixó; no hi ha cap ne-cessitat d' excitar momentàniament l' auditori, perquè l' acció del catalanisme, per ara, no requereix actes in-mediats; qui sostingui lo contrari desconeix la seva es-sència. Les idees, pera ésser sòlides, han d' arrelarse per la convicció, no per la persuasió, aixís com també l' educació social se forma pel bon exemple continuat, y no per preceptes. Y com que les impressions mome-

tánies passen prompte, per 'xó l' oratoria no fa gayre efecte en la propaganda catalanista.

Hi ha un altre medi anàlech, pero que ja es quelcòm millor, el que s' emplea en la premsa periódica, y en-cara millor es la del opúscol ó del libre, perquè essent la literatura un llenguatge mes premeditat que l' orato-ria, es mes sòlida l' argumentació, quedant aixís mes gravada en nostra intel·ligència, ab la ventajta de que lo escrit en lletres de motllo queda pera tornar-se á llegir donant lloch á la crítica, que es lo que esclareix els dups tes y desvaneix errors. Las paraules el vent se les em-porta, les lletres romanen; veusquí perquè es mes eficaç el medi de la literatura que 'l de l' oratoria.

Millor y mes eficaç ha sigut encara 'l que ha donat lloch á l' esplendorosa renaixensa catalana. Si no ha-guessin sigut els historiadors catalans, no s' haguera desvetllat tan depressa en l' època moderna la concien-cia de la rassa. La restauració dels Jochs Florals ha marcat en l' historia de nostre llenguatge un avens po-sitiu y importantíssim; tan es aixís que 's nota una di-ferencia marcadíssima entre 'l llenguatge que 's trova escrit en els documents oficials catalans del segle XVIII, llenguatge acastellanat, quasi bilingüe, y 'l de les pri-meres produccions del teatre català, ja mes purificat, y marcada diferencia 's nota també entre 'l llenguatge d' aquestes y 'l que s' usa en nostres dies en que les gra-màtiques, els tractats y la premsa contribueixen á aquesta obra de purificació, tant en la literatura com en la conversa vulgar.

Pero hi ha encara un altre medi de mes eficacia, que es el de l' ensenyansa, sobre tot la primaria, y aixó, que ningú ho posa en dupte, es precisament lo que menys se cuyda. Altra seria la situació de Catalunya si 'l bene-mérit *Col·legi de San Jordi* tingués molts imitadors. Pero, vergonya fa 'l dirho, aquet centre d' ensenyansa catalana es únic en sa classe á Barcelona, sense par-lar d' algunes petites acadèmies de poca importancia que s' inspiren en el seu model.

Y si l' ensenyansa dels infants es capás de transfor-mar radicalment la manera d' ésser d' aquet poble, hi ha una altra ensenyansa que dona encare millor fruyt: els estudis universitaris catalans, fundats y establerts á Barcelona, que instrueixen lo jovent en aquelles bran-ques del saber que mes afecten als interessos nacionals de la terra, aquells estudis que 'ns familiariseu ab lo que es ben nostre, que 'ns fan conèixer ab claretat l' ànima d' aquet poble en ses diverses manifestacions: el dret català 'ns ensenya lo que som, l' historia de Cata-lunya lo que hem sigut y podem tornar á ésser, la càte-dra d' economia aranzelaria y administrativa, que te-nim entés s' ha d' obrir aviat, ens ensenyará com s, administren els pobles mes lliures y civilsats, y ab goig immens esperém que l' any vinent s' obrin també càte-dres de filosofia luliana, que divulgará la ciencia del Doctor Il·luminat acostumatnos á pensar ab el criteri propi de nostra rassa, y de literatura nacional, que 'ns perfeccionará en aquesta important branca de cultura Dona goig y aixampla 'l cor l' éxit encoratjador ab que s' han inaugurat els estudis universitaris catalans, estudis que donarán un resultat magnífich, donat el mé-todo excelent que s' hi segueix, ple de pràctica, estimu-

lant l' emulació entre 'ls alumnes, separat de rutines inútils y de tota aquella disciplina que fa pesada l' en-senyansa oficial. ¡Que 'n seria de bonich si aixó s' imi-tés en les demés ciutats importants de Catalunya! Y no 's cregui, no, que les explicacions del catedràtic siguin sols escoltades pel reduhit cercle de deixebles y ateneis-tes; mercés á la lloable iniciativa de la premsa cata-lana, que publica diariament el resum d' aquelles ex-plicacions, tots els catalans poden seguirles y aprofitar-sen. Y aquets estudis podrien encara completarse ab conferencies instructives donades en diferents llochs y al alcans de totes les intel·ligencies.

Pero encara hi ha un altre medi de propaganda mes eficaç que 'ls esmentats. Es l' educació del sentiment nacional, artístich com ho fa 'l llorejat *Orfeó Català* quines petjades segueixen ja moltes entitats novelles, col·laborant totes juntes á la hermosa tasca de donar á conèixer les senzilles y corprendores melodies de nos-tres cançons populars armonisades per músichs compe-tents; moral, en la propagació y foment de les bones costums de la terra, simbolisades en l' hermosíssima sardana, costums que restaurantes y escampantes per tots els indrets de Catalunya foragitaríen segurament els mals hàbits importats de fora que 'ns corrompen y desnaturalisen.

En resum: de tots els medis de propaganda que aca-bém de assenyalar, els primers sembren tirant les lle-vors al vent, de manera que poques son les que al cau-re á terra germinen, els segons ja donen mes resultat perquè les llavors germinen en terra mes adobada, se-guint els medis tercers ja no s' en perden tants de grans, els quarts ja sembren ab tota seguretat d' éxit sense perdre's apenes res, y ab los darrers germinen tots els grans sense perdre'n un. Amb aquesta com-paració veyém desseguida quins son els medis que mes ha de posar en pràctica 'l catalanisme si vol prosperar.

NOTA.—No volem pas significar que 'l oratoria s' hagi de proscriure en nostres aplechs de propaganda. Pot usarse aquet medi, pero enteném que hauria de re-duhirse á sa mes mínima expressió.

B. R.

Hegemonia castellana

Tasca lloable baix tots conceptes la del catalanis-me, quan dirigeix tots los esforços llurs á l' assoliment de la puritat del caràcter català, lo descondament de sou esperit, despullantlo de tot exòtich habillament que 'l desfiguri, y netejantlo de tot màcula que 'l embru-treixi y degeneri; mes tasca endebades, equivocada é induptablement perturbadora, la que en nom d' aqueix ideal, tendeixi á donar carta de naturalesa catalana, á vicis y defectes de la rassa dominadora, produhint una desviació que sensiblement ha d' obrar d' una manera anti-social y com á tal contraproduhent en l' esperit dels catalans.

Tots los nostres esforços, deuen dirigir-se á catala-

nisar lo nostre poble, no deixanne ni rastre de la hegemonia castellana que sobre d' ell ha pesat durant cinch centúries, desnaturantlo y corrompentlo. Y per aixó cal que las estudiem fonament las causas determinants d' aqueix fet y que perseverem ab convicció ferma en nostres principis, única manera de que la nostra obra sia fructífera y de positius resultats pera lo renaixement del decaygut esperit catalá, y prosperitat de nostra Patria, qu' es á lo que anem.

Y aquest decahiment de nostre esperit, sino en absolut, en una considerable gran part, debem buscarlo en la dominació del poble castellá sobre 'l nostre, dominació que no podia produir altre cosa que atrofiament de nostras facultats, pel no desenrotll de llurs iniciatives y degeneració de la rassa.

Un dels caràcters determinants de la rassa llatina es la generalisació y lo gran desenrotll de la imaginació, base d' un idealisme exagerat, en contraposició als esperits pràctics, en lo sentit propi de la paraula, eminentment individualistas d' altres rasses occidentals, la sajona per exemple. Lo poble catalá per rahó de sas relacions y comers ab altres pobles, aixís com per la influencia rebuda per altres rasses, está identificat d' una manera especial ab aqueix esperit individualista, al revés del castellá, que per sa situació y falta de comunicacions, conservá mes que cap altre poble, son caràcter primitiu, modificat després, pero en sentit mes generalisador encare, pels aconteixements extraordinaris que registra en sa historia. Catalunya, poble eminentment marítim, dirigí tots sos esforços y activitat al expandiment de las grans empreses civilisadoras, que feren d' ella la primera potencia mediterranea, al ensemple que baix la influencia de llurs democràtiques institucions, lo treball admirablement perfeccionat y reglamentat, constituí lo patrimoni dels catalans y era per aqueixos considerat com lo mellor emblema de noblesa. Per aixó lo poble catalá, mentres conservá aquest son caràcter, fou gran y respectat, duhent ab sas naus la pau, la llibertat y la civilització.

Lo poble castellá al contrari, situat en terrenne herm, improductiu, allunyat de tota manifestació de progrés y de cultura, vegetaba en la mes gran miseria, debent esmersar tots los esforços llurs en deturar la invasió dels alarbs que semblava amenassar á Europa.

La práctica continua de las arts de la guerra, els hi impedi lo cultiu de las terras y l' exercisi de las industrias, fent en cambi de Castella un poble absorbent, dominador, aventurer.

L' embaixador Badoer, enviat per la República de Venecia, en la relació que en son Senat feu del seu comés, digué al parlar de Castella: «Dupto que hi hagi cap altre poble que tingui tant pocas industrias y ofícis, ja siga per tindre á menys son exercisi, ja pel rigor del clima que fa que á voltas estiga un any sense ploure, essent la terra seca...»

Mes cap poble com el castellá, podia realisar la grandiosa epopeya, certament colossal, del descobriment y conquesta de las Américas; cap poble com el castellá podia llessarse á las aventuras qu' aqueix fet suposaba, ningu mes que 'ls castellans podia fer seu lo pensament del immortal genovés portantlo á la práctica. Aqueix extraordinari fet coincidi ab un altre no menys extraordinari, com es l' unió de Castella ab la Confederació catalana-aragonesa, notable cas aquest de suggestió, digne de tindres en consideració en la historia dels pobles, baix lo regnat d' Isabel la Católica, la sobirana mes gran qu' hagi pogut tindre Castella.

Aixís tenim donchs constituïda la Espanya per un cantó ab un grandíssim imperi colonial enllá d' enllá'l mar, per altre, pobles com Catalunya, Aragó, Balears, Valencia, Rosselló, Córcega, Nápolis, Serdenya y Sicilia, emporis del trevall y de la civilització.

Establerta la supremacia de Castella sobre 'ls pobles subjectes á son domini es quan son especial caràcter y temperament se manifesta davant del mon admirat. Abandonat lo treball, tingut son exercisi per baix y groller, se dedican exclusivament los castellans á prácticas guerreras y á explotar las inmensas, jamay somniadas riquesas del terror americá, malgastantles fastuosament, quedant á son costat la Corona d' Aragó arraulida, impossibilitada de comerciar ab las Indias, segons *Codicilo* d' Isabel la Católica, que concedia solament aquest privilegi á Sevilla y Cádiz.

A tal extrem quedá abandonat lo treball y exaltada la desenfrenada prodigalitat en el poble castellá, que segons diu l' ilustre Capmany: «Los pocos que trabajaban tenían que disfrazar sus oficios con nombres son-

ros llamándose el albañil, arquitecto; el herrero, oficial de grueso; el zapatero, maestro de obra prima; todo oficio, facultad; la tienda, lonja ó almacén; y en provincias enteras los herreros, los taberneros, caldereros, peltreiros, silleros, no eran naturales de España, mientras lo eran los haraganes, contrabandistas, ladrones y el mismo verdugo. Tenían la opinión de que el trabajo sujeto á reglas y enseñanzas desdorbaba al hombre blanco, al noble, al de buenos pañales, más no el ejercicio de faenas serviles, como el de aguadores, mozos de cordel, basureros, cocheros, lacayos, criados, porque suponían que durante su servidumbre la nobleza duerme, más no se pierde como en los oficios.»

Mes arribá lo que forsosament tenia d' arribar. La dilapidació sense fruyt dels immensos tressors descoberts, la odiosa y fera tiranía soferta anys y anys per la rassa americana, que declaraba únich amo y senyor de llurs vidas y hisendas al *castilla*; la imposició de son caràcter absorbent, ab l' implantació de llurs podridas institucions politicas y 'l pes aclaparador de 'ls enormíssims impostos produí un formidable moviment de deslliurarse, anantse emancipant tros per tros, de la Metròpoli que patian, formant eixas Repúblicas bressol de la llibertat y espill de cultura.

Y nosaltres d' eixa política tiránica ne som encare esclaus: esclaus de cor y d' ànima!

Cregut lo poble castellá de que havia d' esser l' únich y absolut amo de tot lo que 'l volta, quan fou fort pretengué dominar al mon, quan la trista realitat l' ha ben convensut de sa impotencia, sos esforços s' han dirigit exclusivament á dominar als heterogenis pobles que forman la Espanya actual, sense altre dret ni lley qu' el fuet de la tiranía centralista.

Y Catalunya d' aqueixas fuetadas n' ha rebut y 'n reb á milers. Las tristas circunstancias pera nostra Patria en que tingué lloch la unió *personal* dels dos pobles, tant diferents l' un del altre, las havem de tindre presents.

Per guardar aqueixa unió havem estat sotmesos á la mes degradat servitut, y lo qu' es pitjor, hem estat subjectes á la decadencia general de la rassa castellana, degenerant y falsejant nostre esperit nacional.

Hora es ja de que aixó s' acabi. Lo mal es gros, lo remey deu esser radicalíssim. Cuatre sigles de vida castellanista ens han dut á l' estat que lamentem.

La rassa, tan magistralment pintada pel collossal Cervantes, en la hermosa historia d' aquell boig sublim, *D. Quijote*, no te esmena. Cuatrecentos anys d' experiencia no li han servit de res; acaba de perdre l' últim tros, de son esplendorós imperi, y en lloch d' entonar el *mea culpa* y d' emprendre vida nova, se referma mes en la práctica de sos vicis y s' entrega més y més á sas depravadas costums politicas.

Cal donchs que tinguem lo ferm convenciment de que de Castella no n' havem d' esperar res de bó; que parlarlos á n' ells de cosas serias es endebades, que pidolals justicia, es com diuhen ells *pedir peras al olmo*. La nostra feyna es á casa: tot un poble corromput per l' acció melfítica d' aqueix ambient, desitja que vingan alenadas sanitosas á purificar l' atmósfera. Hem de destruir molt per edificar de nou: que cadascú hi dugui son gra de sorra. Proclame la germanor entre 'ls bons catalans, pero siguem fermament intransigents ab nostres enemics de casa y fora casa. Una causa tan gran y noble com la reivindicació d' un poble al dret á la vida, no pot tindren d' enemics.

Vindrán jorns de grans probas: cal estar previnguts.

FRANCESC DE P. CURET.

Polítichs y avansats?

En la estrafalaria constitució de la Societat, hi ha mil y mil cosas destinadas á desaparèixer. Els grans Estats, feix de pobles heterogenis obehint á la voluntat d' una rassa que predomina per la forsa, son quelcom desballestat que no pot resistir mes, son edificis caduchs que desapareixerán per obra del temps si cap forsa conscient no 'ls destrueix avans. Las institucions glorificadoras de la forsa bruta ab llurs membres vestits de coloraynas y lluhentors, destinadas á cumplir la trista missió de conservar lo existent, caurán també al pés de la forsa de la rahó ensenyorida del cervell humá. Las preocupacions ridículas de pervindre d' ultratomba,

y tota mena de convencions humanes que batejadas ab títols rimbombants passejan encare als ulls de tothom sa desvergonyida fesomia, tot, tot ha de desaparèixer perque ho exigeix la Naturalesa, perque ho vol la dignitat humana.

Arreu hi ha entaulada la lluyta á mort entre las ideas noves y el fàrrech tufós de lo caduch, entre la naturalesa y l' artífici, entre la vida y la mort. Tot lo que té el caràcter de moviment social es un aspecte d' aquesta lluyta. Per aixó 'l nacionalisme despenya en ella un important paper, com á ideal de llibertat colectiva que reclama en nom de la naturalesa la llibertat de lo que la mala fé d' un cúmul de generacions ha cubert ab un vel vergonyós d' esclavitut. Aixó li dona al nacionalisme 'l caràcter d' avansat que no té cap partit polítich, que no pot tenir cap moviment oportunista, que no tindrà may cap va-y-vé d' opinió envers ideals mesquins de cambis secundaris.

Tant es mes avansat un individu com mes aymant sigui de la llibertat, y en aquest ordre, difícil es trobarli un bri d' avens á n' el qu' esmersi sas forsas pera conseguir un cambi de forma de govern.

Es ben cert que determinats moviments polítichs portan estampats en llurs programas ideals de llibertat, al concedir amplitut á la llibertat individual y fer mes creixent el nombre de drets polítichs, pero no es menys cert que conservan la artificiosa entitat que porta 'l nom d' Estat y per lo tant la negació de la veritable llibertat, la tiranía ab tota sa cruessa. Es ridícul y mesquí treballar pera voler ser governat; lo just, lo avansat, lo natural y llógich es treballar pera voler ser lliure. Que hi fa que siguem un xich mes lliures del que som, si no podem arribar á ser tant lliures com hauríam de ser? Tot es fer camí, tot es donar passos endavant, pot dir-se; pero si hi ha fórmulas pera avansar mes, si hi ha dresseres pera arribar mes aviat a la llibertat, perque entretindres en serpentejar inútilment per viarays de resultats mesquins?

Els partits republicans, demanan un cambi de forma de govern pera que aquest sigui democrata y mes liberal, pero conservan la organisació unitaria del Estat qu' entumeix els membres que 'l componen, plens de sava y vessants de forsa pera poder viure ben sols. Els partits republicans son per lo tant essencialment reaccionaris en comparació ab el nacionalisme que rebutja la organisació del Estat, la mes gran de las convencions caducas destinadas á desaparèixer.

En comparació ab el nacionalisme; cal subratllarho repetitinh, perque tot esrelatiu y fora una solemne tonteria sostenir aquesta afirmació comparant els partits republicans ab els partits monárquichs que coneixem aquí á la vora. Ab el ben entés que podrian haverhi partits monárquichs mes avansats que 'ls republicans que també s' estilan per aquest país.

Miréu los la cara que fan y las paraulas que surten de la boca de nostres republicans y coneixereu tot seguit el seu atrás, que no s' avé ni de bon tros ab las bocadas de progrés que fan anar com fruyta barata. Volen la mar d' unitats pera poguerho ferrejar: tot sota una mateixa grapa, volen la expulsió de determinats elements que equivocats ó no tenen perfecte dret á la vida, volen major reglamentació en las lleys escrites, volen sobretot bon exércit y bona marina perque la forsa bruta conservi l' artífici del Estat qu' es la menjadora dels ambiciosos, y pera la conservació del ordre qu' es el pá dels poruchs. Y encare es mes; ostentan una nota que faria enrogir de vergonya al ser que tingués conciencia de la dignitat humana. Volen el servey militar obligatori pera convertir als súbdits tots de la República somniada, en un remat d' esclaus, per comptes de proclamar la llibertat humana abolint la moderna fábrica de parias que serveixen pera fer de puntal á tot alló corcat y monstruós que la Naturalesa ha condenat á morir ab sentència ferma, irrevocable.

Tot lo que 'ls falta als partits republicans pera ser avansats, ho té 'l nacionalisme destacat ab tons vigorosos que no s' esbarran may, perque son de fatal implantació. Els nacionalistas volém la llibertat absoluta de las colectivitats naturals y consegüentment la proclamació absoluta de la llibertat individual, volém que dintre d' aquesta llibertat hi tingui vida propia tot lo que 'n siguin components, volém la abolicció de tota mena de tributacions, sobretot la abolicció del servey militar; y tot aixó ho volém perque som homes y tenim dignitat.

Formas de govern? No 'n volém cap, perque cap pot satisfèrnos fins al punt d' assegurar la totalitat de

la llibertat que volém.

República vol dir polítich, avansat vol dir antipolítich, y aquet es el sagell de gloria del nacionalisme que no pot ostentar cap partit. Cap absolutament, perquè tinguis ben present que dihent república vuy dir tot aquell que pensa millorar, sometentse a potestats creadas ó tot just somniadas.

R. FOLCH Y CAPDEVILA.

A RIURE...

Un cop firmada la farsa coneguda en la historia pel nom de tractat de París, en que donà acabament el cruel espectacle diplomàtic de Santiago y Cavite, l'Estat espanyol ensinestrat per la pèrdua de sas llunyanas colonias, no deixà de comprendre que dintre la mateixa península, per idénticas causas, s'hi arrelaban, al crit de llibertat, las reivindicacions polítiques de algunas nacionalitats que constitueixen son Estat. Al centralisme costés, donchs, lo que fos, li era precis arrencar de soca y arrel, l'arbre de la nova vida, ja que no era cosa de deixarse desfer, aquella unitat inconsútil que tant li pregona en Lafuente y en Castelar,

Tots son ulls els fitaren á Barcelona, cap y casal de Catalunya; de las gestions que ja s'havien dut á cap á la arribada den Polavieja, del crim Rizal, ben prompte compregueren, que tot lo que havien conseguit, era la claudicació d'uns quants y la divisió dels nacionalistas en dos fraccions: radicals y conservadors; á mida que 'l temps anà transcorreguent no deixaren de comprendre lo gran pas que havien fet, ja que ab la divisió, havien evitat que 'l capital entrés de fet á la Unió Catalanista, donchs arrelgaterats en la fracció que ells mateixos se motejaren ab lo nom de gent de bé, acabla son tresor, no pera aixecar el nivell intel·lectual del poble, sino pera satisfer sas concupiscencies en las llyuysa denigrants de la política baixa, conseguint únicament, convertir part de la nostra causa en una llyuya de classes que avergonyeix, esperonadas sas passions pel clam de la nova sirena *La Veu de Catalunya*.

De lo perdut treune el que puguis, això dirian els polítichs de Madrid, calia donchs vèldres d'un ardit ó atre, á fi d'apartar el trevall de la fracció consecuent y radical á la Unió Catalanista; per aquest objecte cercà un aventurer de las molts partidas de la política, que son las que actualment, devastan la veritat pera son profit, y l'home que tant necessitavan no tardà en presentarselshi; la tirania y la barbarie, com sempre, donan un resultat negatiu pel dèspota, ab l'escàndol del crim jurídic de Montjuich, es feu popular el nom del director del periódich madrileny *El Progreso*, Alexandre Lerroux, en las persecucions que aquest sofria, els governants tingueren ocasió d'estudiarlo, y estich del tot segú, que si hagués atresorat una honrada política immaculada com la del ilustre Pi y Margall, els hauria sigut temut com cap altre, ja que á la virtut del home, hi hauria dut aprellada la forsa de la joventut y son caràcter actiu y espavilat del polítich, pero al comprendre els estadistas monàrquichs la flaquesa den Lerroux, ben lluny de tallarli las alas, li allargaren el fil á fi de que 's moguéssin á son gust y es trasplantá á Catalunya, li sugeri l'idea de ferse el cacich de Barcelona y ha sortit ab la seva; el partit regionalista lluny de refutar ab la llògica del convenciment, la obra den Lerroux, ha combatut al home, sens tindre present, que únicament al que es honrat y falta, es possible fer-lo callar y acabarli las agallas, al insolent y al desvergonyit com mes se descubreix sa infamia mes sel subleva y encoratja per la defensa, y la ignorancia mes el segueix y l'idolatra.

V no en això solsament, la *casa del pueblo*, hi ha, qui anomena al edifici que en Lerroux edifica, á imitació d'aquells, que 's trevalladors sens l'auxili de cap polítich han dut á cap en altres ciutats mes progresivas d'Europa, pero absolutament cap periódich ni particular s'ha atrevit ha negar els beneficis que els trevalladors traurian de una Casa del Poble ben administrada, la den Lerroux, que deu esperar las subvencions del nou ajuntament pera muntarla, podrá rebre el nefast alé de la *primera pedra*, pero que tingan per molt present, que en las mans dels mateixos, que ho ridiculisan estava afavori als trevalladors en lo que, indubtablement, no hi trovará en la actual casa del Poble, y si bé en part, ja ho ha intentat algú, ab la extensió del co-

operatisme, per iniciativa de una entitat nacionalista, molt respectable, si estudiém d'aprop aquesta institució, que ben portada, hauria xafat per sou pés, gran part, sino tota, l'obra dels faritseus de Catalunya, pero desgraciadament baix cap concepte es fá recomanable, ja que la institució de referencia, res te de catalana y molt menys d'obrera, servint únicament pera fer-nos perdre la voluntat posada en els homes.

De res els ha servit als *catalanistas* conservadors la experiencia de la estada dels dos diaris de Madrid á Barcelona, portantvens casi exclusivament de crims y demés actes de rebaixament y afront, ab sa redacció sorollosa y de perversió política y social, donchs ara mes que may aquells s'abrahonan en sou camí suicida, com el jugadó que esbojarrat exposa sos darrés cabals, aquells, tot lo que son y poden, y nosaltres els que ens presentém, avuy, ab el mateix foch y els mateixos entusiasmes de sempre, ens trovém en la precisió de contemplar com actualment, pregonan son catalanisme, aquells que ahir, al cant de la marxa de Cádiz cridavan ¡viva Es...!, no es que ens fassin nosa, aquets, que no s'han adonat de Catalunya, fins que han vist á l'Estat espanyol fet un pellingo, pero necessariament, el nostre sentiment per Catalunya, que convensá en nostras primeras paraulas y desde 'l bressol en nostras primers sonmis, te d'esser molt diferent que 'l sentiment d'aquells catalanistas d'ocasió y quant nosaltres proclamém ja en aquestas planas, ja en altrás publicacions y en las conversas particulars, nostre sincer criteri de tota la vida, que es trist havernos sentir motejar com á mals catalanistas per aquells mateixos que dihentsen ara, fa poch nos motejaven de mals espanyols, no es que aqueix darrer mot ens coigui, pero veyém que sa influencia dintre el catalanisme, ha fet retrassar aqueixa causa al menys una generació; ¡vint anys perduts per l'ambició d'uns quants! y als que de la nostra colla els han seguit, aixis com en Doménech s'encará al govern pera dirli el que n'havia fet d'aquell entusiasme falaguer que 'l poble de Barcelona dispensá á la reyna mare, en sa vinguda quant la exposició universal, també nosaltres, dihéim. ¿Qué n'heu fet d'aquell entusiasm de l'any 1900, en que una joventut entusiasta y encoratjada per un demá mes venturós, corria per los cafés, pasetjos y carrers de Barcelona, repartint la crida que la Junta Permanent de la Unió Catalanista, feya al poble, pera portar una corona al darrer canceller en cap, en Rafel de Casanova? ¿Qué n'heu fet d'aquell entusiasm popular el día de la manifestació, brillant, per lo sério com cap se n'ha fet fins ara?

Vosaltres podreu al anunciar la publicació d'una obra que ridiculisa al qui anomenéu emperador del Paralelo, exclamá candorosament: Ja riurém.

Donchs no es cosa de riure, els esclaus y els penitents no riuen y vosaltres per vostras feblesas, á l'argolla del esclau que á tots ens alcansa, hi porteu l'assot del penitent que os amensaa.

¡A riure! .. ¡a riure!...

Á predicar ab l'exemple; no es Catalunya encara, la terra dels neurótichs.

J. DURANY Y BELLERA.

ENGRUNAS

Regna maror en el ajuntament de Barcelona ab motiu de volerse posar nous retrats en la galeria de catalans ilustres. Uns proposen el d'un tal Ferrer y Vidal, y altres eis den Pi y Margall y Estanislau Figueras que foren presidents de la república espanyola del 73. Consti que nosaltres no 'ns hi oposém pas, pero enteném que en el meteix nivell d'aquets se n'hi troven molts y molts en l'istoria contemporanea, tants que potser no hi cabrien en l'esmentada galeria; donchs en vista d'aquesta circumstancia podríen escullirse ab preferencia 'ls dels catalans eminentíssims que han donat á Catalunya díes de verdadera gloria, y entre 'ls tals encara s'hi podrien triar poch, pero 'ls mes dignes. Es, en efecte, un imperdonable descuyt de nostre municipi que en la galeria de catalans ilustres no hi flugin Ramón Lull, Mossen Cinto, ó algún dels capdills de la guerra de 1714.

¿Qué hi diuen aquells regidors que 's fan passar per catalanistas?

Dias enrera, vaig llegir qu'habia caygut el minis-

teri. Vaja, vaig pensar, ja tornarém á tenir xibarri; ja s'haurán de fer novas eleccions de diputats,

Mes tart, vaig llegir els noms dels nous ministres, y ¡quin desencany! tots eran perteneixents á la mateixa fracció política que 'ls anteriors.

¡Tant bé qu'hauria anat, qu'ara haguessin pujat els liberals!

Acostumats, de molt temps, á viure dintre 'l període electoral, á nosaltres, que 'ns agrada tant aixó de las eleccions, trobo que 'ns será empalagosa aquesta passivitat política que 'ns tocará passar una llarga temporada.

La veritat es que dona vida aquell mohiment; *meetings* aquí, reunions allà; fressa, fressa, molta fressa. Com ¡l'aviador Joandó qu'es lo que li sobra,

Si no fos de tothom coneguda els explicaria la falla de un burro que per casualitat vá tocar la flauta, pero com que pel cas es igual, perquè 'ls afectes son els mateixos, llegeixin el següent telegrama que 'ns comunica un diari de la localitat al ressenyar las festas que á Portugal han fet ab motiu de l'arribada del rey d'Espanya:

«Se comenta muy favorablemente para nuestros marinos el hecho de haber entrado los barcos españoles sin necesidad de práctico, fondeando entre los barcos ingleses y la costa.»

¿Qué m'hi diuen d'aquet prodigi que quasi podriam calificar de verdader miracle? Aixó es un aconteixement pocas vegadas vist. ¡Els barcos d'Espanya entrar, sense práctic, en un port y no estabellar-se la clepsa! ¡Aixó es la octava maravilla!

Nada, nada, que s'els fassi un monument á n'aquets *arrojados* marinos y de passada que despaxin la dida que 'ls barcos ja poden anar sols.

De totas maneras no estará per demés que s'enterin de allà ahon viu la dida perquè com no tenim seguretat de que 'l fet sigui degut á la casualitat si torneixin á las de sempre, ab un petit recadet tornarán á tenir amparo, las pobres criaturas.

Nostre enhorabona á la escuadra y... que 's fassin retratar que quedarán naturals.

Agrupació Escolar Catalanista

RAMON LLULL

Gran importancia revesti la sessió inaugural del present curs que celebrá aquesta entitat io día 28 del prop passat Novembre.

Oberta la sessió pel Dr. D. Martí y Juliá President de la Junta Permanent de la «Unió Catalanista» que presidia l'acte, lo Sr. secretari de l'Agrupació llegeí una breu ressenya dels treballs portats á cap durant los cursos anteriors entre ells los de la celebració del primer Congrés Universitari Catalá quin immediat resultat ha sigut la creació de las cátedras de Dret Catalá é Historia de Catalunya qu'han comenat á donarse aquest any en lo local de l'Ateneu Barcelonés.

Seguidament lo Sr. President de la mateixa En Nicanor Trias, doná lectura á un interesantíssim treball sobre «L'acció del Catalanisme» en quin demostrá amb rahons justas y encertadas las ventajas qu'enclou la doctrina catalanista y 'ls principis en que 's fonamenta. Analissá 'ls destorbos que s'oposan al lliure desenrotll de nostres ideals, exposá els procediments que á son concepte s'han de seguir y 'ls compara amb las altres doctrines. Se mostrá partidari de la creació del major nombre possible d'escolas catalans com á únic medi de que nostra causa camini amb pas segur y sobre terreno ferm. Fou molt felicitat per son erudit treball.

Seguidament En Francesch Carreras y Candi professor dels Estudis Universitaris Catalans parlá de la gran importancia del estudi de la Historia y posá de manifest lo necessari qu'es al poble conèixer la de la terra. Parlá suscitament de la Historia de Catalunya negant fonament á la llegenda de las quatre barras y á la referent á la mort del Comte d'Urgell á mans dels infants de Castella, desfé el mal concepte que molts historiayres han donat á héroes catalans com lo compte Vera y altres. Acabá dihent que estudiant la historia de la terra, acceptant las cosas bonas y rebutjant las dolentas es la millor manera de fer patria.

Lo Dr. Trias se congratulá de l'empenta qu'han pres las ideas salvadoras y encoratjá als joves estudiants que las escampin arreu entre 'ls obrers puig d'aquesta manera cumpliran amb son dever fent bé á ells y á la patria.

Finalment lo Dr. Martí y Juliá resumí lo dit per tots los oradors elogiant las conclusions del Congrés Universitari y la creació de las dugas cátedras Catalans encoratjá á tots á seguir en lo camí empres y 'ls instá per que fessin arribar s'

acció benfactors a totes les classes del poble, puig aquesta és la manera de fer ver nacionalisme. Acabà donant gràcies a tots els presents per la seva assistència.

La concurrència qu'omplena l'local aplaudeix a tots los que hi pregueren part y sortí molt complasuda de la vetllada.

En el passat nombre de LA DEVANTERA al donar compte de la formació de la nova Junta de «Ramón Llull» s'hi estampà algun concepte poch just referent als treballs portats a cap per dita entitat, a la que de cap manera podia referir-se, precisament per lo que anteriorment s'acaba de ressenyar, ha donat probas de molt profitosa activitat.

TEATRE INTIM

La quarta funció d'abono de la temporada tenia mas alicient encare que las anteriors per tractarse d'una obra del genial autor modern En Enrich Ibsen no representada en nostres teatres y que ja una altra companyia tenia anunciada per representar; aixís es que la expectació era gran y major fou si cap la concurrència qu'assistí al espectacle.

L'Ibsen en totas sas obras nos presenta un problema, totes portan una finalitat moral, totes son veraderes faulas que desbarrolla en lo medi ambient propi y quin sentit moral deixa al criteri del espectador, puig vol que tothom s'acostumi a pensar per si mateix y que'n tregui las consecuencias segons li dicti son propi intellecte.

L'obra que ns presentà l'amich Gual el «Joan Gabriel Borkman» enclou una magnífica filosofia—l'home que 's sent fort, que 's veu superior no deu defallir may, te d'abstractors del medi ambient que 'l rodeja per atacarlo en sos fonaments y no pot de cap manera atusarse al primer entrebanch que trobi en son camí—aixís el Joan Gabriel, home superior que cau entrebancat en sos primers passos per un dels convencionalismes mes grans de la societat actual, s'aixeca segur de son triomf mes resta quiet, confiant en que aquella mateixa societat reconeixerà son erro y durant 16 anys espera, es a dir, dupta de sa superioritat, restinauatiu y la inactivitat es la mort; al ferli donar de son erro vol esmenarlo mes ha fet tartias lleys inexorables de la naturalesa molt superiors a cap de las que puguin inventar los homes manan lo contrari y la màquina arconada durant tant temps no pot suportar la pressió del vapor, com tampoch aquell cos que durant 8 anys a quedat tancat en sa gabbia voluntaria com llop famolench pot suportar l'aire lliure. L'Ibsen ens rodeja aquet personatge de tots los tipos corrents de tots los convencionalismes de l'epoca actual tots ells buits en son fons y que no mes pensan qu'amb miras egoistas. Lo tipo justicier de la Sra. Borkman que no té altre ideal que la reivindicació de son bon nom y aquin tot ho posposa anulant la voluntat de son fill per conduir-lo al fi qu'ella s'imagina, representant genuina de tots los convencionalismes de l'humanitat, del què diran terrible, disposta a tot avans que dar la ma al caigut; lo de Ella la cunyada que tot ho supedita a son amor qu'ayma a son nebot sols per esser fill d'aquell a qui ella estimà mes que tet y que amb aquest amor fou la causa de sa caiguda, com si l'amor s'hagués de supeditar a una sola persona com si no fos de tota l'humanitat; lo d'Eduard el fill sumís y obediènt devant sa mare y fret devant d'aquell ser gran que li han fer veure despreciable, acostumat sempre a no pensar per ell mateix lo domina el primer que troba, quin únic fi es «viure, viure, viure» fruir de la vida material sens mirar mes enllà ni volent conèixer altre finalitat, enfàtic y fatalista per qui no existeix l'intellecte; lo del poeta Foldal anyorantse sempre, sempre desilijant qui l'acompanyi sens veure en las paraulas altre significat que l'indispensable, sempre carinyós y satisfet de la sort bona ó dolenta; lo de la Sra. Vilton coneixedora de la inconstancia humana que cerca sempre plaers nous y varis sens preocuparse de la duració y que li fa dir al anarsen amb Eduard y Frida dirigintse a sos pares, lo dia qu'ell se cansi de mi y jo d'ell, tindrà ben aprop amb qui consolar-se, y finalment lo de la ignocent Frida qu'amb innocència y bona fé fa tot lo que els altres fant amb premeditació y mals instins.

L'obra tingué un gros éxit que 's demostrà en forts aplaudiments al final de tots els actes. L'execució de primera distingintse els Srs. Giménez y Puiggras y las Sras. Ferrer y Panadés, tots los altres molt discrets. El decorat de Moragas y Alarma, magnífich. Els felicitem a tots.

La quinta funció d'abono estava composta de la 3.ª representació de «El casament per forza» de Molière traducció d'En S. Vilaregut y els estrenos de «La casa de la ditxa» y

«Eridon y Amina».

«La casa de la ditxa» d'En Benavente es sencillament un quadret molt pulcre amb gran nombre de bellesas de dicció pero que posat a las taulas resulta potser massa sobri y no resalta prou be 'l contrast que s'ha proposat l'autor. Es reduïx a la presentació del contrast entre la ditxa fictícia que tot lo vehinal creu veure en la casa d'un falsificador de billets del banch y el desengany que s'emportan al observar la detenció d'aquest a qui tothom creu honrat; el tipo de Frederich resulta quelcom boirós a causa de la curtetat de l'obra, el de la nena Lluísita pintat de ma mestra, la muller y la vehina Petra molt en son lloch; la traducció de l'amich Gual molt cuidada. L'execució fou inmillorable, resultant un conjunt deliciós.

Esperem que l'Sr. Benavente ns donarà per un altre temporada una obra de mes empenya puig tenim dret a exigir-li al distingit autor de «Gente Conocida», «La comida de las fieras», «El marido de la Tellez» y tantas altres.

«Eridon y Amina» de Goethe traducció d'En Joan Maragall es un verader idili amorós, es un poema posat en escena atrau y fascina al espectador sens aquest donarem compte es reduïx sencillament a las barallas verament infantils dels enamorats Eridon y Amina, la traducció en vers sembla que surti de la mateixa ploma del immortal Goethe, aixís creyem que 's com dehent traduir-se las obras dels genis. La direcció del Teatre Intim tingué la gran idea de convertir l'escena en un verader tapis puig aixís ajuda extraordinariament a la impressió de l'obra, la que fou interpretada fidelissimament pel distingit escenògraf Sr. Vilumara. L'execució perfecte.

Tots reculliren aplaudiments de la concurrència qu'omplena l'local.

Ahir degué representarse «L'ordinari Henschel» traduït directament del alemany per August Pi y Sunyer y que ja coneïam en part per la traducció italiana que 'ns ne donà el genial Zacconi; ne parlarem en lo número vinent.

Las funcions per la present quinzena son las següents: lo dia 21, «Cassius y Elena», poema dramàtic en 2 actes de E. Güell y el «Silenci» d'En Adrià Gual y el dia 28, «Mar y Cel» d'En Guimerà y «Torquemada en el foc» en 1 acte y 2 cuadros d'En Benet Pérez Galdós, escrita expresament per a l'Teatre Intim.

R.

NOVAS

Amb lo nom d'Associació Catalanista d'Agramunt y sa comarca s'ha constituït a la important vila d'Agramunt una nova entitat quin objecte es la propagació y defensa dels nostres ideals a la comarca d'Urgell. Benvinguda sia la nova Societat.

Moltas foren las vetlladas que s'celebreren per commemorar l'aniversari de la mort del insigne patrici En Francisco Pi y Margall y entre ellas mereixen especial menció la de l'Aplech Catalanista que resultà brillantíssima; feren us de la paraula los Srs. Argimón, Ribé, Tona, Pi y Suñer, Gubern y Serrat sent tots ells molt aplaudits, en lo lloch de la presència hi figuraba un magnífich retrat del inolvidable mestre.

Una altre que revestí gran importancia fou la de «Nova Cathalonia», hi prengueren part los Srs. Ribé, Puig Samper, Coca, Llorens, Casals, Balmas, Pujolá y Vallés y Tona que presidia l'acte; hi acudí una gentada immensa formada la major part per obrers qu'ovacionà diferents vegadas als oradors.

La vetllada que celebrà el Centre Excursionista de Catalunya pera commemorar lo XXVII aniversari de la fundació del Centre resultà un aconeximent y quina s'edicà a honorar la memoria del soci difunt lo distingit excursionista En Ramón Arabia y Solanas quin retrat fou posat en la galeria d'excursionistas célebres.

Després de llegir l'acte ord referent al acte, lo Sr. Rocafort lleigí la biografia del difunt feta per son intim amich En Cels Gomis y seguidament los Srs. Serra y Rocafort lleigieren varis treballs del difunt sent tots ells molt aplaudits.

Assistí al acte una representació de la familia del distingit soci difunt.

Lo diumenge passat dia 6 En Salvador Millet y Millet donà una interessant conferencia sobre 'l tema «Per que soch catalanista?». La conferencia resultà interessantissima essent interromput diferents vegadas lo conferenciant per los aplaudiments.

diments de la concurrència qu'omplia l'local.

Lo dimars passat se celebrà un important meeting de propaganda en la vila d'Arenys de Mar.

Ocupà la presidencia del acte lo Sr. Bordas, president del Centre qui després de breus paraulas pera fer la presentació dels oradors y exposar l'objecte del meeting la cedi al president de la «Unió Catalanista» Dr. Martí y Julià.

Feren us de la paraula lo Sr. Carles Xena del Centre Catalanista d'Arenys de Mar; lo Sr. Llorens del Centre Catalunya de St. Martí de Provensals; lo Sr. Tobella, director de l'Art del Pagès; En Francisco Flos y Calcat director del col·legi de St. Jordi; lo president del Centre Catalunya En Bartomeu Bonhome; En Xavier Casals de «Gent nova» de Badalona y l'expresident de la Unió Sr. Roca; resumint lo Sr. Martí y Julià. Tots ells defensaren amb gran elocuencia los principis fonamentals del catalanisme no escasejant els aplausos. Avans de comensar l'acte s'lleigí una llarga llista d'entitats adherides al acte.

L'Unió Catalanista publicarà per las vinentas festes unas tarjas postals amb un dibuix alegòric original del senyor Pujol y Brull que com las dels anys anteriors serveixin per felicitar las Pascuas y diades de cap d'any y reys; del tiratge n'esta encarregada la casa Thomas d'aquesta ciutat: lo prou será de 10 céntims.

Lo prop passat diumenge degué celebrar la inaugural del present curs lo «Centre Català» de Sabadell amb assistència del Sr. President de la Unió Catalanista.

AVIS

S'prega a tots los propagadors, protectors y delegats corresponsals qu'estiguin en descobert amb aquesta Administració, que de no possarse al corrent avans de fi d'any se 'ls hi suspèndrà l'envío del periódich.

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

Blocs Catalans pera l'any 1904

Publicat per la impremta «La Catalana»

Any XIV de sa publicació

Preu 1 pta.

S'envia lliure de gastos

Publicat per L'Avenç

Preu 1 ral

Fora 30 cènts.

No's respon de estravios si no s'envia un ral per certificat.

TARJAS CATALANAS

En cartró Preu 1 pta.

En fusta y ab lo sagell de La Renaixensa 4 ptas.

LA DEVANTERA circularà, igual que anteriorment La Nació Catalana, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d'exemplars, pagantlos als següents preus

Una acció	de 100 exemplars,	Ptas. 3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció	de 50 »	1'80	
Un quart d'acció	de 25 »	1	
Un vuyt d'acció	de 12 »	0'50	
Un dotzau d'acció	de 8 »	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse a domicili.—Aforas de Barcelona, 5 céntims de més per cada envío d'un ó més exemplars.—Estranger: preus dobles.—S'envia un sol exemplar al qui fassi un donatíu anyal de qualsevol import.—Pagaments a la bestreta: S'admeten sagells de correu y documents de fàcil cobransa.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No's tornan els originals.